

DELAVSKA PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izšla vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: na 1 mesec Din 50, na 3 mesece Din 150, na 6 mesecev Din 300, na leto Din 600 — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 23, I. nad. Telefon 2366. Štev. čekovnega računa 14.000

Binkoštni vihar

Najglobkejša naloga krščanstva je, da postane beseda meso; da postane nauk življenje; da bi vsi tisti, ki verujejo na besedo, ki jo oznanjujejo, sami v vsakdanjem življenju to besedo, ta nauk, to vero udeleževali.

Naravnost uganka pa je, da si je človeštvo, tudi kristjani nismo izvzeti, tekom skoraj dvatisočletne dobe prisvojilo iz tako bogatega zaklada, kakršnega vsebuje ravno Kristusov nauk, tako malo ali skoraj nič, da bi zgradilo na njem svoje življenje. Življenje in nauk si stojita v tako groznem nasprotju!

Kamorkoli se ozremo, vsepovsod nekaj neskladnega, nerazumljivega. Pa se vendar ponašamo s kulturo našega stoletja. Imamo zrakoplove, najrazvitejšo tehnologijo, radio, kino. In kako je vse to malenkost! Nobenih novih idej, nobene borbenosti za duhovne vrednote človeštva. Navaden kramarski duh ima glavno besedo. Duša je opustošena. Sla za izkoriščevalnim dobičkom vodi družbo. Človeštvo je postalo stroj. Vse mogočne zgradbe in tehnične naprave mole proti nebu kot kipi malikov, mrki, žalostni, brez življenja. Ne ustvarjajo dušnega življenja, dušnega bogastva. Razdražene in utrujene mase brodirajo sem in tja vse svoje življenje. Zato so intimne in skrite vezi, ki so nekdaj tvorile najlepši okras človeške družbe, raztrgane. Družine so le še na videz, zakon je le še pogodba, katero štiti zunanost in postava.

In vendar je obljubil Kristus človeštvu, da bo poslal Duha resnice, moči, pravice...

Ali ne gledajo iz diplomatskih pogodb, iz časopisja, iz politike, iz trgovine, industrije zlohotni zobje zverine, ne pa Duh pravice, ljubezni?

Duh pravice! Kje si? Ali je bilo kdaj toliko nezaupanja in sovraštva med človeštvom kakor danes, ko je ves svet preprežen z železnicami, telefoni, zrakoplovi, ki spajajo človeštvo na vsem svetu z neverjetno naglico?

Duh ljubezni! Srca koprne po njej, narodi jo izgovarjajo z najčistejšo ljubeznijo. In vendar ni ljubezni. Namesto nje grmadi časopisje, moderna literatura gore obrekovanja, zaničevanja, sirovosti in laži. Mesto ljubezni oznanjajo pravico topov, podmornic, strupov.

Duh resnice! Ali naj s tem označimo neizmierno bedo, katero povzročuje današnji gospodarski red, ki meče na cesto milijone in milijone ljudi? Ali naj tako imenujemo sedanje razmere, ki oropajo milijone ljudi vsakega notranjega veselja in sreče? Ali naj bo stremenje v nagrajnost, da utrgajo viničarju, največjemu proletarcu med proletarci, še to sramotno nizko plačo, porojeno iz Duha resnice? Ali naj ti nauki, da je opravičeno premoženje na račun ekzistence in sreče bližnjega, temeljijo na Duhu resnice? Ali naj vidimo Duha resnice v tem, da nazivajo jok in stok izžemanih kot nekaj proti družbi naperjenega?

Svet je težko bolan. Ozdraviti ga more le še vihar. Skozi ta bolni svet mora zaveti binkoštni vihar. Ta vihar mora pretresti družbo prav do mozga. Le tako more očistiti dobro od hudega, resnico od laži, pravico od krivice, le tako bo mogoče spoznati, kje je resnica, kje pravica, kje laž, kje krivica, kje bistvo, kje videz. In človeška družba potrebuje jasnih zvezd-vodnic.

Binkoštni vihar je vihar moči, vihar nemira, vihar revolucije. Apostole je ta binkoštni vihar popolnoma prekrasil in preobrazil. Postali so srečni, hrepeneči so po udeleževanju, ustvaril je v njih popolno jasnost. Spoznali so v vsej veličini svojo nalogo: **Neumorno in nepresta-**

Beseda o morali

Naši podjetniki niso zakona o zaščiti delavcev jemali prav resno skoraj nikdar. Tudi danes ne. Zanašajo se pač na svojo moč in svoje zveze, pa menijo, da se bodo mogli na ta ali oni način izogniti posledicam, ki bi jih utegnile zadeti radi tega, ker ne izpolnjujejo zakona.

V 99% je njihova kalkulacija tudi pravilna. Največ radi tega, ker je delavstvo ali od njih odvisno in ne upa zahtevati ugodnosti, ki mu jih nudi ta zakon, ali pa je nezavedno in bistvenih določil tega zakona sploh ne pozna. Kljub temu so pa vendar včasih večje ali manjše neprijetnosti, katere povzročajo zavednejši delavci podjetnikom, v prvi vrsti s tem, da zahtevajo od njih izplačilo 50% poveška za nadurno delo. Včasih celo za daljšo dobo. Občič drž. zakon določa, da zastarajo take pravice v treh letih. Torej delavec more zahtevati izplačilo nadur tudi in največ za tri leta nazaj.

Kako se zvijajo podjetniki pri takih tožbah! Privlečejo na dan delovne rede, tedenske račune, češ, da je izrečno omenjeno, da mora delavec pravilnost istega osporavati le v času, kakor določa delovni red ali kaj drugega. Največkrat obsegajo taka določila, da se morajo reklamacije izvršiti tekom 24 ali 48 ur. Sodišča seveda ne morejo upoštevati takih dokazil.

Sedaj so prišli zopet z novim adutom. Pristojno sodišče v Avstriji je baje zavrnilo zahtevo nekega delavca, da mu podjetnik izplača v zakonu predpisano nagrado za nadurno delo za daljšo dobo nazaj, češ, da je taka zahteva nemoralna, ker bi moral delavec kaj takega zahtevati takoj, ne pa šele pozneje. Take zahteve da narastejo včasih na visoke vsote, ki spravijo delodajalca v zadrego.

Naši podjetniki so postali naenkrat veliki »moralisti«. Sami in njihovi zastopniki pri vsaki priliki poudarjajo to moralnost. Tiste odločbe avstrijskega sodišča žalibog nismo mogli dobiti v roke in sploh dvomimo, da bi obstajala v tej obliki. Če bi se postavilo sodišče na to stališče, potem bi bil nemoralen tudi zakon, ki določa, da zastarajo take terjatve v treh letih. Sicer je pa veliko vprašanje, kje pride moralna plat bolj v poštev. Ali pri podjetniku, ki tudi pozna zakonita določila, pa jih ne izpolnjuje — vrhu tega je še močnejša stranka — ali pri delavcu, ki živi včasih v takih razmerah, da ne more uveljaviti svojih zahtev, če noče nositi tudi posledic.

Če velja kaj takega za Avstrijo, velja v tem večji meri za naše razmere. Praksa delavskega gibanja dokazuje, da podjetnik sicer izplača na delavčevo zahte-

vo predpisano nagrado za nadurno delo, toda v večini slučajev pa odpusti dotičnega delavca pri prvi priliki, zlasti še radi tega, ker so pri nas v tem pogledu vse drugačne razmere. V Avstriji so delavske organizacije močne, delavstvo ima velik vpliv na javno življenje, obratni sveti funkcionirajo. V splošnem so take razmere, ki nudijo delavstvu skoraj polno zaščito. Pa kljub temu so seveda še podjetja, pri katerih delavec še ni dovolj zaščiten.

Pri nas vsega tega ni. Kaj čaka pri nas delavec, če zahteva nadurni povešek, smo že omenili. Zakon o zaščiti delavcev določa, da ima delavstvo pravico do svobodnih strokovnih organizacij. Zopet dokazuje praksa, da skušajo podjetniki za tretji vsak poskus, da bi se osnovala v njihovem podjetju organizacija. Voditelji takega gibanja so postavljeni na cesto. Enako usodo doživljajo obratni zapupniki. Ako bi se pri nas uvedla taka »moralna«, potem bi pomenilo, da je zakon o zaščiti delavcev v najbistvenejših določilih ukinjen. Ni dovolj, da eksistira zakon. Tisti, katerih se tiče, morajo imeti tudi možnost, da ga uporabljajo. — Zaenkrat so pa take razmere, da stavi delavec na kocko svojo službo, ako zakon uporablja. Ker je tako, zato pristojne oblasti ne bodo upoštevale takega »moralnega« nauka.

Sploh pa je smešenje in blatenje pojma morale, če se podjetniki sklicujejo na moralno. Ali je to moralno, če ne izpolnjujejo prostovoljno zakonov, pa četudi jim nalagajo nekaj obveznosti? Zlasti radi tega še, ker ne uničujejo s svojim postopanjem le avtoritete delavskih zakonov, ampak avtoriteto zakonov sploh. Ali moremo imenovati moralno okolnost, da ovirajo delavstvo, da ne sme uporabljati zakonov?

Ali je moralno dejstvo, da eksistira to taka podjetja, ki zadržujejo delavstvu plačo po več tednov, dočim nalagajo denar, ki ga dobijo za v inozemstvo poslano blago, ki ga je izdelalo ravno to delavstvo, katero mora sedaj čakati na denar, v inozemske banke? Ako bi še dalje preiskovali »moralno« udeleževanje podjetnikov, ne bi mogli najti v praksi prav nobenega polja, katero se tiče delavstva, da bi mogli reči, da so pokazali podjetniki vsaj trohico moralnosti.

Ravno radi tega je bolje, da puste podjetniki moralno pri miru in naj izpolnjujejo delavske zakone, pa ne bo nobenih preprirov in tožb. To bo hkrati tudi edino prava morala.

Mednarodna konferenca dela je sklenila, da se sestavi konvencija o 40urnem delovnem tednu in se predloži vsem državam.

Vihar je apostole napravil za osvobodilce. Mogočnjaki in nasilneži so se jih bali. Rimljani so imeli močne armade, trde in brezobzirne zakone, ki naj bi varovali njihov gospodarski in družabni red, pa so se vendar tresli pred Petrom, ki je prišel v Rim bos, s palico in potno torbo, brez zlate krone, brez razkošja, ubog, ves kakor Učenik. In vendar je prišel kot zmagovalček. Vihar, ogenj Duha je bila njegova sila.

In mi? Ali smo poleg vsega sijaja, poleg bogastva, ki ga kopičijo, komu nevarni? Ali je v nas volja, da bi osvobodili? Vežejo se s kapitalisti, da bi branili tako zvane pridobitve: šolo, svobodo. Prvi kristjani so zahtevali tudi svobodo, tudi svoje pravice, toda ne v zvezi z zastrupljenimi človeške družbe. Niso hoteli in tudi niso mogli ničesar slabega braniti ali pa posredno potrditi. Njihova moč je bila v tem, da so se popolnoma

Izhod

Rešitev socialnega vprašanja zahteva odpoved od strani posedujočih na neopravičene privilegije, udobnosti, dohodke. Zato sedaj vladajoča družba socialnega vprašanja ne more rešiti, ker nima volje in tudi ne potrebe, niti poglavitve v studij istega.

Ali je človeška narava sploh taka? Protisocialna, krivična, brutalna? Ali ni v človeku ničesar božjega, večnega? Ali je človek brez višjih idealov, brez smotra, že po rojstvu ustvarjen kot suženj? Posedujoči kot suženj materialnosti, pohlepa po izkoriščanju, nemanič pa suženj posedujočega, napolnjen srda in gneva?

Mi kot kristjani verujemo, da je možna Kristusova družba, da je mogoče tudi na tem svetu doseči harmonijo gospodarstva, da ni nikakršna naravna ali neposredno božja nujna, ki zahteva, da je eden gospod — drugi brezpraven suženj!

Gotovo pa je, da je pri nas kristjanov premnogo poganškega duha v gospodarskih vprašanjih, katera smatramo, da niso, ali vsaj tako delamo, kot da bi ne bila v zvezi s katoličanstvom!

Med kristjani bi socialnega vprašanja sploh ne moglo biti. Če pa je, je nedvomno gotovo, da smo se oddaljili od Kristusa, da molimo svojega Boga le z ustnicami — a naše srce je daleč od Njega. —

Med vero, božjo poslanico, in našim gospodarskim življenjem smo napravili mejnik, ki je odprl socialno vprašanje med kristjani. Nam se pa šele od daleč svita, kako smo se oddaljili od božjega nauka!

Kristjani, posebno še katoličani bi morali imeti prvo besedo in po besedi tudi dejanje krščanske ureditve človeške družbe.

Namestnik Kristusov papež Benedikt XV. je vojno — tudi pravično vojno — obsodil. Želimo, da bi Cerkev še učinkovitejše nastopila. Že leta se diplomacija trudi, da bi se svet razorožil, pa vsi poudarjajo, da se mora razorožiti najprej duševno, notranje. Milijoni katoličanov in ostalih kristjanov bi s cerkveno zapovedjo, izgovorjeno po božjem namestniku, mahoma bilo razoroženih. Vpliv izgovorjene besede vrhovnega poglavarja cerkve bi bil tako silen, da bi vodil diplomacijo do takojšnjih ugodnih razorožitvenih sklepov. Kakor ni Kristus rabil legij vojščakov, da si je osvojil svet, tako jih tudi kristjani ne potrebujejo. Socialno vprašanje in njegova rešitev je predvsem razorožitveno vprašanje, razorožitveno vprašanje je pa predvsem duševno, notranje, versko! — Ni je rešitve — razen v Kristusu — Odrašeniku!

predali svojem poslanstvu, prevzeli nase tudi posledice tega poslanstva, toda odstopili niso od začrtane smeri niti za las. Zaradi tega so imeli tudi brezmejno vero v zmago Kristusovega nauka.

Saj so še tudi danes taki posamezniki. Toda celote ni take. Celota niti ni pripravljena, da bi hodila dosledno po poti sinov viharja in ognja, niti ni pripravljena na žrtve. Zato ne predstavlja ta celota viharja, ki vse potegne za seboj, ki ruje drevesa, odkriva strehe, ki pretresa hiše do temeljnih zidov.

In vendar je to edino pravo poslanstvo, posebno pa za proletarce, sužnje današnjega družabnega reda. V prvi vrsti se moramo truditi za to, da bi nas objel prav vse binkoštni vihar in ogenj. Drugo bo vse navrženo. Ob tem viharju bodo osrečeni tudi ostali bratje, ob tem ognju se bo mogla greti vsa družina izžemanih in izkoriščanih.

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Kovinarji

Javna zahvala.

Jesenice, 8. maja 1932.

Nekaj dni manj kot dva meseca je bila pretežna večina jeseniškega delavstva brez vsakega dela in zaslužka. Okrog 500 pa jih še vedno čaka, kaj bo z njimi. V nekaterih obratih KID se obratuje normalno, t. j. 8 ur, največ pa skrajšano po 6 ur dnevno.

Zelimo, da bi se težki dogodki zadnjih dni nikdar več ne ponovili. Strašno je, ako je delavstvo oropano edinega, kar ima, — »dela«, s katerim si služi vsakdanji kruh. Rane, ki so bile s tem zadane delavstvu, še dolgo ne bodo zaceljene.

Ako bi ne bilo dobrih src, ki so takoj, čim so prejeli prošnje »Prehranjevalne akcije skupine kovinarjev JSZ Jesenice«, pomagali z denarnimi prispevki in darili v živilih, bi bila beda našega delavstva še hujša.

Vsem darovalcem, ki so se na katerikoli način odzvali našemu klicu in tako dejansko pomagali lajšati brezposelno gorje številnim družinam, izrekamo v imenu prizadetih, kakor tudi podpisane odbora našo najpriskrnejšo zahvalo. Bog plačaj!

Za: Prehranjevalno akcijo skupine kovinarjev JSZ Jesenice

Gasser Albin s. r., Križman Andrej s. r.,
predsednik. kaplan.

Jesenice. Prehranjevalna akcija, skupina kovinarjev JSZ na Jesenicah, je razdelila sedaj že drugič brezposelne podpore. Podpore so se razdelile vsem, ki so še brez dela, kakor tudi tistim, ki so začeli delati po 25. aprilu. Poleg tega se je razdelilo med družine nekaj živil.

Občinska pomožna akcija je za nekaj časa prenehala s svojim poslovanjem. Vsem, ki so še brezposelni, kakor tudi tistim, ki niso delali 56 ur v aprilu se je razdelilo nekaj podpore v denarju in živilih od krajevne bratovske skladišnice.

S strahom pričakujejo delavci, ki so še brez dela, kaj bo z njimi. Govori se o redukcijah, pri katerih bo prizadetih precejšnje število delavstva. Sedaj se dela samo na Javorniku in še nekaterih obratih na Jesenicah polnih osem ur, drugače pa se obratuje po šest ur dnevno. Pri redukcijah naj bi se predvsem varovali delavci, ki so že dalj časa zaposleni. Nekaj jih je na Jesenicah in Javorniku, ki živijo od svojih posestev. Ti naj bi predvsem prišli v poštev. Seveda bi bilo pri tem treba paziti, da ne bi bili prizadeti tisti, ki imajo kako malo hišico in kos vrta; mišljeni so tu le posestniki, ki imajo doma po več orolov zemlje in najemajo za delo tuje moči.

S 1. majem je stopila v veljavo nova kol. pogodba, s katero se uvaža zopet 5%no znižanje plač in vseh akordnih postavk. S posebno pogodbo so urejeni dopusti za delavce, ki delajo celo leto ob nedeljah in praznikih. Pogodba se v l. 1932. ne more odpovedati.

V nedeljo dopoldne, dne 8. t. m. se je vršil članski sestanek, na katerem se je poročalo o vseh tekočih stvareh. Sklenili smo, da se bodo vršili sestanki za vsak obrat posebej, da preštudiramo akordne postavke. Sestanki bodo pravočasno objavljeni. V soboto 14. maja bo zbor zaupnikov. S tem večerom se začne strokovni tečaj, ki bo trajal tri tedne. Organizacijski zaupniki naj se tedaj vsi do zadnjega tega važnega tečaja udeležijo.

Javornik. V soboto popoldne ob pol 4 se bo vršil sestanek skupine kovinarjev Javornik-Koroška Bela v društveni dvorani na Koroški Beli.

Ker bo dnevni red zelo važen, naj nikogar ne manjka.

POPRAVEK

Na poročilo z Jesenic v 17. šte. Vašega lista z dne 28. aprila t. l. Vas prosim, da po tisk. zak. priobčite na istem mestu popravek tele vsebine:

Popravek.

Ni res, da sem izjavila kaj takega, da bi bilo ugotovljeno, da je SMRJ, podružnica Jesenice, pobirala prispevke pod lastno firmo, kakor sledi iz Delavske pravice št. 17 z dne 28. aprila t. l., stran 2, kol. 1., točka 4. Kristan Hermina. (Ostale točke smo izpustili, ker se ne tičejo neresnost g. Kristanove.)

Ga. Kristanova je namreč poslala popravek z ozirom na točko 4. pisma, ki ga je skupina kovinarjev JSZ Jesenice poslala g. županu Mr. Zakharju na Jesenicah in ki smo ga mi priobčili v svojem listu z dne 28. aprila t. l. V tej točki pa mi sami pravimo, da se nam sicer zdi, »da je veliko bolj možato in pošteno javno objaviti in priznati lastno organizacijsko prehranjevalno akcijo, kakor smo to storili mi, kakor pa obstoječo lastno akcijo skrivati za naslov občinskega aprovizacijskega odbora.« Mi je nismo skrivali. Kdor je nabirko prirejal, pa si je ni upal pod svojim lastnim imenom in je na umeten način brez vednosti aprovizacijskega odbora pod njegovim imenom nabrane prispevke delil, ta se je skrivaj za občinski aprovizacijski odbor. Ga. Kristanova naj nam pojasni, kdo je bil to? Pravzaprav ne nam, ker vemo, ampak javnosti.

Kleparji.

Dne 24. aprila t. l. so se sestali na rednem mesečnem sestanku člani »Strokovne skupine inštalaterjev, kleparjev in monterjev v Ljubljani«. Razpravljalo se je o delu, za katerega se bo zavzela organizacija v letni sezoni.

Tovariši! S težavo smo si ustvarili organizacijo, mnogo članov je doprineslo žrtve zavoljo nje. Sedaj pa, ko nam je že vse urejeno, ne popuščajmo. Še z večjo energijo in podvojeno silo se lotimo dela, da bomo po-

kazali z deli, ki jih vršimo, da smo ljudje dostojni življenja, ki želimo poleti in pozimi poštenega dela in poštenega življenja.

Prihodnji sestanek se bo vršil 29. maja t. l. ob pol 10 dopoldne v prostorih JSZ, Delavska zbornica. — Odbor.

Elektrotehnični uslužbenci

Zirovnica. Na binkoštno nedeljo, dne 15. maja ob 3 popoldne se bo vršil v prostorih gostilne Svetina v Zirovnici redni letni občni zbor Strokovne skupine uslužbencev elektrarne z običajnim dnevnim redom. Člane vabimo, da se običajno zboru v polnem številu udeležijo. Občni zbor je za celokupno uslužbenstvo KDE zelo važnega pomena, zlasti še, ker je le malokdaj dana možnost za skupne sestanke. Na občni zbor bo prišel tudi zastopnik centrale. Pridite vsi in točno! Odbor.

Lesno delavstvo.

Jurklošter. Sicer smo globoko v dolini in precej oddaljeni od industrijskih središč. Vendar si moramo tudi mi, kakor naši sotrpinji, služiti svoj težki kruh v tovarni. Ker smo spoznali, da je delavska moč le v skupnosti, smo sklenili, da se bomo organizirali. Že nad 40 tovarišev je podalo roke za skupno borbo.

V nedeljo 8. maja smo imeli sestanek, katerega se je kljub neurju udeležilo do 40 tovarišev. Tovariš Marinček je v svojem govoru razložil pomen in naloge delavskih strokovnih organizacij. Zlasti je poudaril, da je nepošteno in nemoralno, če pusti delavstvo, da se en del delavstva bori in organizira, dočim čakajo ostali le na to, da bi želi tam, kjer niso sejali. Taki delavci so izdajalci delavskega stanu in ne spadajo med delavce. Po shodu, katerega je vodil tovariš predsednik Franc Esih, je šel zastopnik iz Ljubljane s tovarišema Esihom in Rudolfom Šeskom k lastniku tovarne g. Heinrichu Falterju, da se pogovore o raznih tekočih nepravilnostih v tovarni. Razgovor je potekel v sporazumu. Ta sestanek je pokazal, da je bila organizacija potrebna. Sklenili smo, da mora biti več takih sestankov, da bomo organizacijo še bolj poglobili in utrdili. Živi borba!

Viničarji

Iz centrale. Najhujše bi nam bilo, ako ne bi imeli svojega časopisa. Zato vsi tovariši, kateri dolgujete članarino za več mesecev nazaj, ta dolg v mesecu maju poravnajte. Kdor bo ob koncu maja dolgoval članarino za april, mu brez izjeme v juniju ne naročimo več »Delavske pravice«. Skupinam in zaupnikom to v vednost, da še potrkate za zaostalo članarino povsod, kjer še ni v redu. Član, kateri je še veliko dolžan, naj plača sedaj, kolikor pač more, samo da bo za april in maj v redu s članarino.

Zgornje Hoče. Ne dolgo je umrl tukaj v Pivoli tov. Potočnik Ivan, star 85 let. Bil je 48 let kot viničar na posestvu »meniški« (Vetrinjskega dvora), ki imajo svoje upraviteljstvo v Mariboru. To beležimo zato, ker je pokojni kot obnemogel in star bil potisnjen lani iz službe brez vsake oskrbnine, katero si je gotovo zaslužil. Tako je pravica hlapca Jerneja. Dokler moreš delati in garaj, ko pa obnemoreš, pa pojdi, če kam znaš!

Ljutomer. Slišali smo, da letošnji jesen namerava neki gospod odpustiti svojega viničarja, kateri je že 30 let pri njem v službi. To iz vzroka, ker je postal star in obnemogel. Komentarja k temu sploh ni treba.

Svetinje. Občni zbor dne 5. maja je potekel zelo dobro. Poročal je o važnosti strokovne organizacije, posebej v današnjih časih, tajnik zveze tov. Peter Rozman. Predsedniško in tajniško mesto sta sedaj prevzela mlajša moža, tako bo skupina sedaj še bolj napredovala.

Zavrč. Dne 8. maja smo imeli občni zbor skupine. Poročila odbora so bila sprejeta in izvoljen dosedanjí odbor. Za večji razmah skupine in za novo delo nas je navdušil s svojim govorom tov. Peter Rozman. Nasprotnikov naš skupini tudi ne manjka in časopis »Delavska Pravica« se nekeje stalno zastavlja nekaterim članom. Tovariši, glave pokonci za organizacijo in naše pravice!

Ne kriza, marveč nesramnost! Neki vinogradnik iz ljutomersko-ormoških gor, daleč znan kot velik katoliški mož, je med tri polovnjake jabolčnika zmešal en polovnjak ješih in je tako pijačo dajal delavcem pri kopanju v vinogradu. Delavci, ki so to brozgo pili, so vsi bljuvali, potem pa seveda tako pijačo odklonili. Tudi drugod so bili z ozirom na kakovost pijače za delavce podobni slučaji. Da tako! Najprej zaslužek reducirati, potem pa viničarje z ješihom in pomijami napojiti. Še zolca zakaj niso prilili! Pa sebi in onim, ki prihajajo na obiske, bi tudi tako natočili. Je baš to primerna pijača za take, ki nič ne delajo, samo popivat pridejo. Naj bi tudi takim bila pokazana vsa človečnost civilizacije XX. stoletja s svojo fabrikacijo pijač, ne samo nam delavcem.

RAZNO

Hrastnik. V nedeljo prvega maja je šlo veliko število delavcev na Mrzlico. Krekovi so šli deloma na Mrzlico, deloma na Smohor.

Redukcija. Pravijo, da so nekateri le dozopet zaposleni. Pri redukciji se ni upoštevalo bili začasen dopust in da bodo nekateri socialni moment, ampak produkcijska zmoglost, torej ne človek, ampak stroj. Neki ruski emigrant-namenečenec je zgubil radi redukcije živčno ravnotežje. Nekaj časa je hodil gor in dol, naposled so ga dali v ob-

činsko izolarnico. Dvomimo, če mu bodo dali primernih zdravil.

Da omogoči v teh težkih časih

tudi revnejšim slojem pošteno zabavo, je KINO KODELJEVO znižal vstopnino, tako da so zdaj cene sledeče: parter Din 6, 5, 4, 3 in 2, balkon Din 8

Krekova družina

Polhov Gradec-Dvor. Na praznik 5. maja se je vršil občni zbor tukajšnje Krekove družine. Govorila sta tovariša Velkavrh France in Kisovar o pomenu in nalogah Krekove družine. Udeležba je bila polnoštevila. Izvolili smo tudi odbor. Za starešino je bil soglasno izvoljen tovariš Tone Kisovar, odborniki pa so: Jasenovc Franc, Velkavrh Franc, Peklaj Jakob in Cankar Matevž. Imena odbornikov nam jamčijo, da se bodo res potrudili, da bo družina čvrsto napredovala. Pa tudi člani morate gledati, da se vsakega sestanka in

vsake prireditve polnoštevilo udeležite. Kajti s tem pokažemo, da smo res vredni nasledniki našega nepozabnega dr. Kreka. Ne poslušajte tistih, ki pravijo, da to ni za kmečko mladino. Ravno tako mora biti kmečka mladina dobro podkovana v vseh vprašanjih poznejšega življenja kakor delavska mladina. Saj smo vsi delavci, naj si bo na polju ali v tovarni ali kjersibodi. Vrzimo torej stare fraze proč in podajmo si skupno roko. Mladina mora začeti s skupnim delom za blagor delavstva brez razlike, naj je kmečki ali tovarniški ali rudarski delavec, ker v Bogu je moč. Torej na »delo za naše cilje!« Bog živi in podpiraj naše delo! — a

Hrastnik. Preteklo nedeljo se je poslovil od nas blagajnik Krekove družine tov. Lojze Smit. Odšel je k vojakom. Revez je bil že skoraj dve leti brezposeln.

V težkih krajevnih zmehnjavah se je vedno držal pravilne društvene smeri, kakor store vedno maloštevilnejši značaji. V slovo smo mu priredili v delavski hranilnici odhodnico, pri kateri je zapel pevski zbor več pesmi. Predsednik je imel bodrilni poslovlilni govor. Za nas velja geslo: Zvestoba za zvestobo! Odhajajočemu želimo, da bi se kmalu vrnil.

Gospodarska slika v aprilu 1932

Povprečnina članov moških 46.981 (— 13.038), ženskih 28.052 (— 2704), skupaj 75.033 (— 15.742). Bolnikov moških 986 (— 99), ženskih 767 (— 212), skupaj 1753 (— 311). Odstotek bolnikov moških 2.10% (+ 0.29%), ženskih 2.73% (— 0.45%), skupaj 2.34% (+ 0.07%). Povprečna dnevna zavarovana mezda Din (moški) 27.87 (— 1.56), (ženske) 19.27 (— 0.62), skupaj 24.66 (— 1.54). Celokupna dnevna zavarovana mezda Din (moški) 1,309.581.20 (— 456.928.80), (ženske) 540.564 (— 71.066.80), skupaj 1,850.145.20 (— 527.995.60). — Številke v oklepajih pomenijo prirast + oziroma padec — od lanskega leta, t. j. od aprila 1931.

V začetku aprila se je začela gospodarska kriza zboljševati, kakor je razvidno iz sledečih rubrik:

	Stevilo članov	Absolutni padec napram letu
	1931	1932
1. IV.	72.399	16.254
5. IV.	72.242	16.152
10. IV.	73.799	14.797
15. IV.	74.831	15.558
20. IV.	75.979	16.104
25. IV.	77.045	16.486
30. IV.	78.346	16.017

Zboljšanje gospodarskih razmer je faktično večje nego kažejo gornje številke. Radi določb finančnega zakona 1932/1933 je OUZD izgubil tekem aprila ca. 2000 zavarovancev (državnih dnevnikačev, državnih honorarnih uslužbencev itd.). Brez teh sprememb bi bil padec koncem aprila za ca. 2000 članov manjši, nego je zgoraj navedeno.

Kaj je pravi vzrok zbolšanju krize, je težko reči. Mogoče je to samo reakcija velike gospodarske depresije, ki se je začela v sredini avgusta 1931 in je trajala do začetka aprila 1932. V tem kratkem času je šlo članstvo OUZD-a za štiri in pol leta nazaj. Mogoče je vzrok neutemeljena panika pred inflacijo. Naval na denarne zavode govori za to okolnost. Mogoče je pa to tudi prvi simptom bližajočega se konca sedanje gospodarske krize. Končno je mogoče tudi sodelovanje vseh teh momentov.

Ker je ta pojav zelo zanimiv in važen, je sestavil OUZD »Zemljevid absolutnega in

relativnega prirastka zavarovanih delavcev OUZD-a po svojih ekspoziturah v času od marca 1932 do aprila 1932«. V številkah se nahaja tudi sezijska komponenta, toda za nas je najbolj važno, kje zaposlenost napreduje, pa naj si bo sezijska ali konjunkturna. Brez odjav državnih dnevnikačev itd. bi se zaposlenost pri ekspozituri v Ljubljani najbolj zboljšala, in sicer za več kot 10%. Tako pa pride Ljubljana na tretje mesto.

Ekspozitura Prirast + oziroma padec — članov od marca do aprila 1932

	absolutno	relativno
Kočevje	+ 110	+ 6.33%
Maribor	+ 441	+ 3.62%
Ljubljana	+ 846	+ 3.50%
Ptuj	+ 66	+ 2.73%
Slovenjgradec	+ 60	+ 2.65%
Celje	+ 394	+ 2.36%
Novo mesto	+ 53	+ 1.90%
Zagorje	+ 32	+ 1.22%
Kranj	+ 47	+ 0.60%
Trzin	— 41	— 1.70%
Murska Sobota	— 56	— 1.94%
Skupaj OUZD	+ 1952	+ 2.67%

Zdravstvene razmere članov so se v aprilu 1932 napram istemu mesecu l. 1931 znatno poslabšale. Odstotek moških bolnikov je narasel za + 0.29 + na 2.10%. Odstotek ženskih bolnikov je sicer manjši za — 0.45%, toda temu je glavni vzrok skrajšanje podporne dobe porodnic.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, (katera približno odgovarja povprečnemu dnevniemu delavskemu zaslužku) je padla za Din — 1.54 ali 6% (v marcu samo Din — 1.30). Padec delavskih plač je posebno velik pri moških delavcih. Faktičen padec delavskih plač je pa še večji, ker podjetniki vedno pravilneje prijavljajo.

Celokupna dnevna zavarovana mezda je nazadovala za Din — 527.995.60. To pomeni, da so delavci, člani OUZD-a, izgubili radi redukcij plač in odpustov iz služb dnevno Din 600.000 ali mesečno Din 15.000.000. Dohodki OUZD-a (bolniški prispevki so se tako znižali vključno s povišanjem tarifa od 6% na 6.5%, dnevno za Din 22.00 ali mesečno Din 550.000.

Delavstvo in kuluk

Kuluk je delavstvo zelo težko zadel, zlasti še v sedanjih časih. Saj delajo ponekod le v skrčenem obsegu, v nekaterih podjetjih so pa občutno znižali mezde. Zato se je delavstvo obračalo na pristojne oblasti, da kuluka ne izterjujejo.

Banska uprava naše banovine je upoštevala vse te razmere. Zato je izdal g. ban 18. aprila 1932 — V No. 13/183 razglas o ljudskem delu za nedržavne ceste. Temeljem tega razglasa so pooblaščen davčne uprave, da opuste prisilno izterjavo odkupnine za banovinske ceste, ako bi zavezanci ne mogli plačati odkupnine.

Ruski dumping in svetovna trgovina

Mnogo se je pisalo in govorilo o ruskem dumpingu, ki da je povzročil veliko zmedo v trgovini zapadne Evrope. Rekli so, da je povzročil zastoj v vsej lesni industriji in tako seveda povečal brezposelnost delavstva. Tako je radi tega, ker je Rusija vrgla na svetovni trg velike količine pšenice po 10 centov bušel, padla cena pšenici pod nivo iz l. 1906.

Kaj pa nam na vse to povedo številke? Da je Rusija pred vojno vsako leto izvozila v inozemstvo 12 milijonov ton žita. Danes pa ne znaša celokupna izvozna trgovina Rusije 2% od celokup-

ne svetovne trgovine. Predvojnega izvoza Rusija zaenkrat ne doseže niti za polovico. Gotovo je, da povzroča prehitra izmenjava cen na svetovnem trgu posameznim državam neprijetne motnje, katerih vzroke pa je iskati v profitnem sistemu svetovne trgovine.

V članku »Ekonomska kriza in mednarodni urad dela«, ki je izšel v 4. številki Radniške zaštite, ugotavlja pisec, da je največji vzrok, ki dela težave mednarodni trgovini, nestalnost trgovinskih tarif, splošno nezaupanje in vedno menjavanje trgovskih pogodb med posameznimi državami. To so vzroki, ki resno ogrožajo redno zaposlitev delavstva in povzročajo brezposelnost.

† ALBERT THOMAS

Vso svetovno javnost, zlasti pa delavsko javnost je presenetila tužna vest, da je 7. maja zvečer izdihnil od srčne kapi zadet svojo dušo **Albert Thomas**, ravnatelj mednarodnega urada dela. Albert Thomas je bil star komaj 56 let, torej v moški dobi, ko bi mogel še marsikaj lepega in modrega ustvariti.

Mi poznamo Alberta Thomasa le kot ravnatelja mednarodnega urada dela. Na tem mestu se je izkazal za velikega graditelja. Saj vsi vemo, da ni prišlo socialno čuvstvovanje držav iz srca, ampak so bile prisiljene po razmerah k vsem svojim socialno političnim akcijam. Plod teh razmer je bil tudi mednarodni urad dela. Bil je popolnoma nova institucija. Treba je bilo pričeti na čisto novem polju. To ledino je bilo težko orati tudi radi tega, ker niso bile države članice vedno naklonjene mednarodnemu uradu dela, kakor bi bilo treba. Bile so težave v začetku, pa tudi pozneje. Premagati jih je mogla le taka osebnost, kakor je bil Albert Thomas. Bil je socialist, kar ga pa ni oviralo, da ne bi bil zvest sin svojega naroda. V socialnih vprašanjih je bil doma kakor malokateri. Vrh tega je predstavljal nesporno moralno avtoriteto.

Vse te lastnosti so pripomogle, da se je mednarodni urad dela notranje vedno spopolnjeval. Znal je dobiti zanesljive in zmogljive sodelavce-strokovnjake. K temu delu je hotel pritegniti vse pozitiv-

ne sile, ki so prišle v poštev pri reševanju delavskega vprašanja. Zato je, parkrat naravnost ostenativno radi prevelike zagrizenosti nekaterih socialističnih voditeljev, poudarjal velik pomen in nalogo krščanstva za rešitev delavskega vprašanja. Ravno tako je brez ozira na morebitne proteste javno poudaril, da so krščanske delavske strokovne organizacije iskrene in dosledne pobornice za delavske pravice. Tudi se je nekolikokrat osebno udeležil občnega zbora, odnosno važnejših prireditev krščanske delavske internacionale.

Albert Thomas je dosegel uspehe tudi na zunaj. Mednarodni urad dela je bil namreč inicijativen na vseh področjih, ki so se tikala delavskega vprašanja. Zato se je avtoriteta mednarodnega urada dela vedno bolj dvigala in je bila v nekem pogledu celo večja kakor avtoriteta Zveze narodov.

Albert Thomas je imel še mnogo velikopoteznih načrtov. V sredi najnovejšega dela, najpomembnejše graditve je omahnila njegova stvariteljska roka. Nastala je nenadna vrzel. Delavstvo brez ozira na svetovno naziranje čuti ta težki udarec. Upa pa, da je življenjsko delo Alberta Thomasa postavljeno na dovolj trden temelj, ki bo prenesel tudi ta udarec.

S palače Delavske zbornice vihra črna zastava. Ta zastava naznanja žalost vsega zavednega slovenskega delavstva.

Doma in po svetu

Inflacije ne bo, je izjavil finančni minister dr. Gjorgjevič. Do inflacije ne pride niti v najmanjšem obsegu pod nobenim pogojem in vlada inflacije nikakor ne bo dopustila. Dinarska valuta bo obdržala svoje dosedanje kritje, ki temelji na zakonu o denarju.

V Madridu so prijeli tri zarotnike, ki so nameravali izvršiti atentat na predsednika španske republike.

Našim naročnikom iz Ljubljane in okolice

priporočamo obisk kina Kodeljevo, ker gre dobitek od predstav za vzdrževanje Mladinskega doma na Kodeljevem. ki nudi pomoč predvsem revnim delavskim otrokom. Vstopnina ima ta kino izmed vseh ljubljanskih in okoliških zvočnih kinematografov najnižjo: samo Din 6, 5, 3 in 2, balkon 8 Din.

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

»Pavel, bodi dober!« sta se mu laskali, ko so vsi skupaj sedeli pri večerji. »Midve smeve tako samo vsako sveto leto sem!... Pokaži nama prijazen obraz!«

»Ali ste pozabili, kakšen dan je danes?« jima je odvrnil božajoč ju po laseh.

Prestrašili ste se, zakaj najprej ste se spomnili na obletnico materine smrti, a sta takoj olajšano zadihali — ta je padla vendar na kres.

»No?« ste vprašali.

»Danes osem let je gorel naš skedenj.«

Vsi so molčali — le oče je godel in se smejal sam vase. — — —

Začelo se je temniti, nad poljano je žarela samo še rdeča, ognjena proga, ki je metala ognjeni soj na belo pogrnjeno mizo... Veter je stresal oknice.

Dobro, da je ta hip stopila v sobo gospodinja. Brbljava starka, ki je znala človeka vedno pozdraviti z novostmi.

»No, mati Jankusova, kaj bo dobrega?« ji je zaklicala Kati in je bila vesela, da se je mogla otresti morastega spomina.

»Oh, gospica, kaj res še ne veste? — V cerkvi je danes kakor žegnanje. Vsa vas plete vence — nad oltarjem so napravili mlaj iz samih spenjavi in na straneh stoje najlepši oljandri.«

»Kaj pa je?«

»Ohcet je! Douglasova gospodična bo imela jutri ohcet.«

Sestri ste se v strahu stisnili, si vrgli nagel pogled in se potem ozrli na Pavla. — Ta pa je vrtel med prsti skorjo in se delal, kakor bi se ga vsa reč niti najmanj ne tikala.

Predsednik vlade dr. Marinkovič je na političnem shodu v Nišu izjavil sledeče: Osnovno vprašanje v naši državi je, ali hočemo edinstveno državo, ali hočemo federacijo, ali hočemo separatizem. To prvo osnovno vprašanje mora z dnevnega reda in narod mora biti poklican, da svobodno in pošteno glasuje o tem vprašanju in o nobenem drugem.

V okolici Kaira, glavnega mesta Egipta, je na neki postaji ob prihodu vlaka predsednika egiptске vlade eksplodiralo več bomb. Dva železničarja sta bila ubita.

V Parizu pa je streljal iz neposredne bližine na predsednika francoske republike Doumer-ja ruski emigrant dr. Gorgulov. Predsednik se je zrušil in v bolnišnici podlegel ranam. Atentator je izjavil, da je streljal zato, ker Doumer ne stori nič proti boljševikom in jih naravnost podpira. Časopisju je dalo francosko notranje ministrstvo poročila, da

je atentator agent komunistične internacionale. Vse pa izgleda, da atentator ni pri zdravi pameti.

Reparacije in vojni dolgovi naj bi se po predlogu, ki ga je sklenila staviti reparacijski konferenci Anglija, znižali za 25 odstotkov. V Ameriki, Franciji in Nemčiji pa o tem nočejo nič slišati.

Nemška vlada se je po zadnjih volitvah, ko je postal Hitler najmočnejša stranka v Nemčiji, močno zamajala. Hindenburg je na prizadevanje aktivnih generalov zahteval razpust republikanske oborožene organizacije »Reichsbanner«. Vlada na razpust ni hotela pristati in se je zaenkrat sklenil kompromis.

Avstrijska vlada je demisionirala. Vse stranke razen kršč. so zahtevale razpust parlamenta. Socialni demokrati so hoteli imeti volitve v jeseni, kršč. socialisti pa so se sporazumeli in dali Heimatblocku in Landbundu koncesije za novo vlado, na kar sta slednja opustila zahtevo po razpustu parlamenta. Vlado bodo zopet sestavili kršč. socialisti.

Rusija in Turčija se bolj in bolj zblizujeta. Te dni je prišlo v Moskvo na o-

bisk večje število turških diplomatov s predsednikom turške vlade na čelu. Pri sostvovali so veliki vojaški paradi 1. maja, ko je korakalo čez »Rdeči trg« 100 tisoč rdečearmejcev. Tudi Turčija se namerava po ruskem vzorcu socializirati, k čemur jo še bolj priganja naraščajoča kriza. Politična zveza med Rusi in Turki pa postaja silno nevarna angleškemu gospodstvu nad Indijo.

Volitve v Franciji so dale večino levičarskemu bloku, to je socialistom (Blum) in radikalnim socialistom (Herriot). Vlada je poražena. Dobili so: konservativci 5 (prej 8), demokratska republika 28 (90), neodvisni republikanci 26 (76), katoliški ljudski demokrati 16 (19), republika levice 72 (101), neodvisni radikali 61 (90), radikalni socialisti 156 (109), neodvisni socialisti 36 (32), socialisti 129 (112), komunisti 12 (10), komunisti Trockega 11 (5). — Novega predsednika voli še stari parlament. Vlada pa je že sklenila podati mu takoj ob izvolitvi ostavko. Splošno se pričakuje, da bo sestavil novo vlado Herriot s pomočjo socialistov in levičarskih meščanov.

Učinek zasilnih naredb

Vsi sedaj aktivni katoliški državniki brez izjeme menijo, da je mogoče sedanje razmere ozdraviti na sedaj veljavnem temelju. V potu svojega obraza se trudijo, da bi ohranili in okrepili sedanji družabni red. Pa kako? Kapitalistov ne morejo zajeti. Ti nosijo svoj denar v tuje države v milijardah. Če nastane kje kakšen polom bank, odprejo državne blagajne, da morejo »zdravit« gospodarske rane.

Pa vsi ti napori nimajo nobenega uspeha. Nasprotno, gospodarski voz drvi navzdol, gospodarske krize so vedno večje. Klasičen zgled za to nudi nemški državni kancler Brüning, katerega proslavlja ves meščanski svet za nekakega državniškega genija. Ta genij ni mogel preprečiti, da so nemški kapitalisti samo v Švico izvozili ca 40 milijard nemških mark v zlatu. Nasprotno pa je s svojimi zasilnimi naredbami zadel le sloje, ki so odvisni od dohodkov svojega osebnega dela in ki se preživljajo le z največjo težavo. S tem je seveda povzročil vedno večjo bedo.

Ko je izdal drugo tako naredbo, je izjavila vlada: dosegli smo mejo tega, kar moremo odtrgati svojemu ljudstvu. Približno isto je izjavil tudi državni tajnik rekoč: Taki ukrepi finančnega, gospodarskega in socialnega značaja, kakor ga predstavlja ta druga naredba, se ne smejo ponoviti, ker ne prenesejo kaj takega.

6. oktobra 1931 je izšla tretja nared-

ba, 8. decembra 1930 že četrta, ki je bila izmed vseh najostrejša.

Ko je izdal prvo naredbo, je bilo v Nemčiji (5. junija 1931) 4.483.600 brezposelnih, 8. decembra 1931, ob času četrte zasilne naredbe, je bilo brezposelnih 5.665.669, ob času volitev predsednika republike pa že 6.128.000 brezposelnih.

Ni čudno, da nazadujejo tako zvane katoliške stranke pri vsakih volitvah. Ljudstvo ve, da so taki zdravniki zanič.

Brezposelnost v rudarskih revirjih

Ni dovolj, da naši največji trpini rudarji delajo samo po tri, štiri dni v tednu in tako pomagajo lajšati krizo kapitalizmu, imamo vsak dan tudi več brezposelnih. Posebno mladina je tu najbolj prizadeta. Kako naj oče, ki sam dela le tri dni v tednu, živi še svoje sinove, ki so brez posla. Saj niti za sebe ne zasluži.

Kaj bo s to mladino? Kam naj gre? V tujino, ko se pa vsak dan vračajo izmozgani in bedni delavci, ker jim tujina ne da več kruha.

Vsekakor bo na en način treba odpreti delo in dati kruha tej mladini. Da bi se vsaj nekoliko omililo to strahovito zlo, naj bi se vendar že enkrat začelo s širokopoteznim javnim delom, ki bi vsaj nekoliko zmanjšal to akutno brezposelnost.

Racionalizacija in prekomerni dobički, ki jih zahteva zase posebno Trbovelj-

Sestri ste si vrgli nov pogled in si v globokem razumevanju prikimali. Potem ste ga v istem navalu hkratu prijeli za roke.

»Otroka, saj me bosta raztrgala,« je dejal s šibkim smehljajem.

»Tako, potem bo pa nocoj tam rompomom,« je vprašal oče, ki je v hipu jako oživel.

»Seveda, seveda!« je odgovarjala gospodinja.

»Prej sem videla celo kopo otrok, ko so šli mimo, vsi obloženi s starimi piskri in tako ropotijo.«

»Pri najini svatbi so naredili bolj za silo,« je menila Greta in sestri ste se spogledali, ter se sanjavo smehljali.

»To se pa sijajno ujema,« je zagodrnjal stari in si drgnil roke.

»Zakaj sijajno?« je vprašal Pavel.

»Ah, mislim samo tako... Slučaj — isti dan, ko so požgali naš skedenj. Povej no — ti Pavel, ti si bil vendar pokoncu — koliko je neki bila ura, ko si zagledal plamen?«

»Takole okrog ene je moralo biti.«

»No, ti boš že vedel. Kaj si prav za prav iskal na Helenentalu, mi sicer še danes ni jasno, a je že dobro — prav dobro je tako — zdaj vsaj vem čisto natančno, katera ura je bila!«

»Pravo reč veste,« je rekla Greta v smehu.

»O, že vem!« je kljubovalno odvrnil. »Boš že videla, hčerka, boš že videla!«

Kati je hotela sestri na pomoč, a Pavel jima je naskrivaj pomigal, naj pustite starega pri miru. Kmalu nato ste se sestri poslovili.

»Hotela si vendar reči Pavlu, da oče za skedenjem nekaj skriva,« je vprašala Kati, ko ste sedeli na vozu.

»Saj res!« ji je odvrnila, ustavila voznika in pomigala Pavlu bliže. A stari, ki je v čudnem nezaupanju povsod prisluškoval, se je vrnil vmes, in opomin je moral izostati.

Ko je Pavel pri večernem obhodu prišel v kuhinjo, je zapazil, kako se je oče pogajal z gospodinjo za star lončenjak.

»Čemu vam bo pisker, gospod Meyhöfer?« je izpraševala starka.

»Tudi jaz bi šel rad na prežo, mati Jankusova,« je odvrnil z votlim smehom, »morda mi bodo dali kaj pogače.«

Starka je hotela počiti od smeha, oče pa je krevljal s piskrom v spalnico in vrata za sabo skrbno zaklenil.

Vsa hiša se je bila že odpravila k pokoju, le Pavel je še postopal po temnem dvorišču.

»Torej jutri bo svatova,« je dejal in sklepal roke. »Če bi bil dober kristjan, bi moral zdajle zmoliti očenaš za njeno srečo... A tak mečkač še davno nisem... Mislim, da sem jo nekoč imel zelo rad, bolj, kot sem pa še sam vedel... kako je le prišlo, da sem se ji tako odtujil?« Misli je in misli, a ni mogel priti do pravega sklepa.

Mesec je vzhajal nad poljano — velika krvavo rdeča plošča, ki je širila nezanesljiv soj čez dvorišče... Zdelo se je, da se je vihar ojačil... Žvižgal je po kotih in vrhal po vrhovih...

»Če bi nocoj izbruhnil požar, bi najbrž ne bil zadovoljen samo s skedenjem,« je mislil Pavel in pri tem se je spomnil, da bo moral zastopniku poslati opomin, naj se podviza z zavarovanjem. »Zakaj človek ne ve, kaj se utedne zgoditi čez noč... Spat pojdem,« je zaključil razmišljanje, »saj jutri je tudi še dan — in še svatba povrh.«

Po prstih je lezel v spalnico, ki si jo je bil uredil poleg očetove, da bi takoj lahko pomagal, če bi se staremu možu kaj pripetilo. Ni prižgal luči, zakaj vstajajoči ščip je že svetlo sijal skozi okno.

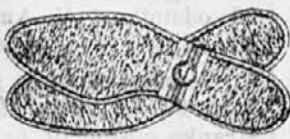
»Bog ve, ali boš danes sploh zaspal?« je mislil uro pozneje. Sence vzviharjenega listja so plesale po odeji divje kolo, vmes je bliskala mesečina kakor beli plamenčki.

»Tisto kresno noč je mesec prav tako svetlo sijal,« je mislil. Prišlo mu je na misel, kako belo je sijala Elsbethina nočna obleka izpod temnega plašča.

OBUTEV ZA DELO IN UDOBNOST!

Sedaj ko nastopajo toplejši dnevi menjajte pogosto obutev, da noge ne bi trpele. Pripravili smo bogato izbiro raznovrstne obutev za vsak poklic in vsako priliko. Izdelana je z rokami jugoslovenskih delavcev in iz usnja iz jugoslovenskih tovarn.

Rata

Lufovi vložki.

49.-

Vrsta 4435-00

Udobni čevlji iz sivga platna z elastičnim gumijastim podplatom. Neobhodno so Vam potrebni v toplih sončnih dneh. V njih se boste počutili vedno ugodno.

59.-

Vrsta 9375-03

Za neverjetno nizko ceno lepi ženski čevlji iz satena. Za malo denarja velik luksuz. Isti iz baržuna za isto ceno.

49.-

Vrsta 2942-00

Sandale ne žulijo niti nog niti žepa. Otroške št. 22-26 Din 39.—, št. 27-34 Din 49.—, ženske št. 35-38 Din 59.—, moške, št. 39-46 Din 69.—.

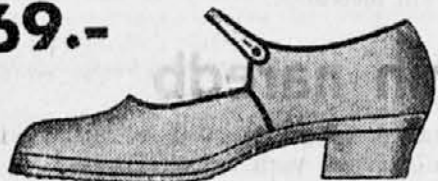
99.-

Vrsta 2927-14

Moški čevlji v črni ali rjavi barvi z m. čim in trpežnim usnjatim podplatom. Eleganten in soliden čevlji za delavnik in praznik.

69.-

Vrsta 2145-09

Lahki in udobni ženski čevlji iz sivga platna z zaponko in z elastičnim gumijastim podplatom. Za malo denarja veliko zadovoljstvo.

79.-

Vrsta 3945-03

Za gospodinje: Za vsakodnevno nošenje praktičen, močan in udoben čevlji iz boks, ki ne žuli niti nog niti žepa.

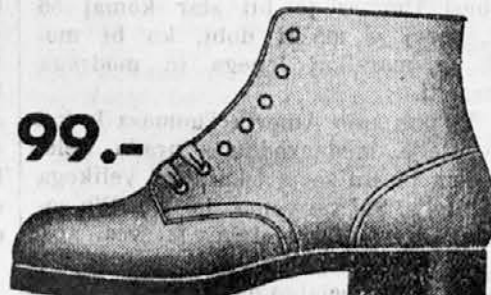
149.-

Vrsta 1845-05

Udobni in lahki čevlji iz laka z nizko peto. Ravnotaki tudi brez zaponke samo za Din 149.—, iz baržuna Din 59.—.

99.-

Vrsta 0167-00

Čevlji iz močnega masnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za dober material amčimo. Za delo na polju, in za vsaki štrpaci so ti čevlji neobhodno potrebni.

169.-

Vrsta 9937-18

Moški čevlji v črni ali rjavi barvi z močnim in trpežnim usnjatim podplatom. Eleganten in soliden čevlji za vsaki dan.

129.-

Vrsta 3967-22

Udoben čevlji široke oblike iz močnega boks, z usnjatim podplatom; zbiti ali z gumijastim podplatom za isto ceno.

ska premogokopna družba, niso v zlo samo rudarskemu delavstvu, marveč vsemu našemu narodnemu gospodarstvu. Zato delavstvo z vso upravičenostjo zahteva, da naj bi država uvedla kontrolo nad premoženjem privatnih podjetij in končno vendar enkrat zatrla to strahovito izkoriščanje našega delavstva potom tujega, kakor tudi domačega kapitala.

Delavsko kulturno gibanje

»BESEDA« št. 5

je izšla. Vsebinska: P. T.: Jedro današnje krize. — France Šmon: Še ena sociologija izkoriščanja. — Tomaž: Pismo o krščanstvu in kolektivizmu. — Co.: Sim-

boli in problemi malega naroda. — Knickerbocker: Germankrise (Kriza v Nemčiji). — Pregled: Druga petletka (V. P.). — Ocena: Miško Kranjec, »Življenje« (Mirko Javornik).

»Beseda« ima to lepo lastnost, da stalno napreduje. Razveseljivo je to, da se je otesla začetne svobode pisanja in da je krenila v strogo krščansko socialistično smer. Kdor hoče spoznati načela našega pokreta, kdor hoče živeti z novim pokretom, kateremu pripada bodočnost, mora študirati »Besedo«. To variši! Če se ne more naročiti eden, naročita skupaj dva, trije in študirajte! Le na ta način boste mogli spoznati, zakaj smo krščanski socialisti, zakaj smo se

odločili, da gremo preko vsega meščanstva, da hočemo biti svobodni in samostojni in zakaj zavračamo publosti, ki se izražajo v raznih spomenicah in proslavah!

»Mladi plamen« št. 5 (Mesec Praznika) je razposlan vsem članom in naročnikom. Vsebinska: Mesec praznika. Mi smo eno. Solnce je posijalo. O naši duši, Taborna ekonomija. Fotografiranje. Kakšna mora biti dekliska organizacija. Iz življenja vajencev. Socialnost pa taka. Vrhovni pravilnik Zveze Borcev in Stražark. Vodniki med seboj. Organizacijski vestnik. Beli kot. Razgled. Na platnicah: Z urednikove mize. Za šalo in za res. — Opozorjamo na prilogo o kolonijah, katere priredi letos ZBS v juliju in avgustu.

Si čital že knjige Krekove knjižnice? Če še nisi, jih prečitaj in gotovo jih boš naročil! Dobro, lepe in predvsem naše

knjige moraš imeti doma v svoji knjižnici. Knjige so najcenejše in po kakovosti prav izbrane. Naroči se; gotovo ti ne bo žal! Mesečni prispevek je za broširane knjige 4 Din, za vezane knjige 6.50 Din.

Razno

Hrastnik. Katoliško prosv. društvo na Dolu je imelo preteklo nedeljo svoj redni občni zbor. Društvo se je zadnje leto pod agilnim vodstvom g. kaplana Breznika poživilo. Na zboru je imel zanimivo predavanje g. Jože Zmave iz Trbovelj. V imenu kat. organizacij iz Hrastnika je pozdravil občni zbor tov. Aršek iz Hrastnika.

V torek 3. maja je bil sestanek voditeljev raznih društev v Hrastniku radi sestave prehranjevalnega odbora za našo dolino.

A. ŽIBERT

TRGOVINA ČEVLEJ
PREŠERNOVA UL. 38

Za birmance nudimo vseh vrst čevlje, lakaste, ru-jave, bele usnjene in plat-nene, tudi za botre in botrce imamo veliko iz-biro vsakovrstnih moder-nih čevljev po znižanih cenah

V Sanghaju je ob priliki velike japonske vojaške parade vrgel neki Korejec bombo na civilne in vojaške predstavnike Japonske, ki so prisostvovali defileju čet. Japonski poslanik in več generalov je bilo hudo ranjenih. Atentatorja so seveda takoj prijeli in ga čaka gotova kazen.

Veliki krvavi atentati so bili v zadnjih dneh kar trije:

Belgrajska univerza bo po sklepu prosvetnega ministra zaprta do 25. junija.

Cene za Vas

moški novi Din 150.—, ženski Din 120.—, templanje moški 28.—, ženski Din 20.— kakor tudi vsa druga popravila po najnižji ceni. — Ročno delo.

TOME IVAN, čevljarški mojster, Sv. Petra cesta 42

URE in različna darila za birmo prodaja najcenejše tvrdka

IVAN PAKIŽ, urar
Pred škofijo št. 15 - Ljubljana

Cecilija Bricelj

Ljubljana, Križevniška ulica 2

Stojnica Vodnikov trg

Podpirajte neodvisen delavski tisk — pridobivajte novih naročnikov za: tednik »Delavska Pravica«, mesečnik »Beseda o sodobnih vprašanjih«, mesečnik »Mladi plamen«.

Čevlji PENIK

so najboljši in najcenejši. Posebno delavski čevlji se priporočajo.

Kolodvorska ulica št. 35 - Ljubljana

WALLET EXPRESS

Vašo

moško
damsko
garderobo
zlika.
kemično čisti
najceneje le

WALLET EXPRESS

Šmartinska cesta 24/II.

(kavarna „Viadukt“)

LJUBLJANA

Sprejema se tudi v trafikah:
Florjanska ul. 12, Marijin trg 6
in v šrambi gostilne Figovec,
Dunajska cesta, dvorišče.

Naroči „BESEDO“!

Prodaja in poprava
damskih slamičkov in klobukov
po konkurenčnih cenah
od Din 10.— do 12.—.

V zalogi tudi novi slamičniki
od Din 30.— do 110.—.

I. SLANOVIC

splošno ključavničarstvo

LJUBLJANA

Gajeva ulica 2

se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela. Specijalno za deli-
katesna in slaščičarska namizna in
izložbena stojala iz medenine ali
železno ponikljana.

Uradništvu in delavstvu
primeren popust!

Pridobivaj novih članov za
Jugoslovansko strok. zvezo!

TISKOVINE

ki jih rabite v Va-
ši pisarni (pisma,
kuverte, poslovne
knjige, opomini okrožnice etc.) in vse one
druge, ki jih kot moderen, po napredku
stremec podjetnik ob sezonskih in drugih
prilikah raznošilate in razširjate med
občinstvom (okrožnice, letake, plakate)
morajo imeti ne le porabno besedilo,
temveč biti tudi v tiskarsko-tehničen
pogledu lepo in učinkovito dovršeni. —

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

v Ljubljani

razpolaga z veliko zalogo modernih črk
in okrasov, novodobnimi stroji za lito-
grafijo, knjigotisk, offset-tisk in bakrotisk,
in osebjem, ki je povsem vešče raznovrst-
nim delom svoje stroke. — Katerekoli
vrste tiskovin potrebujete, obrnite se za
nasvet in ponudbo na gornjo tiskarno.
Vzorci so na razpolago, potreba točna
in solidna, cene umerjene. — Telefon 2992

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Črtnalnice in tvornice po-
slovnih knjig - Stalna velika
zaloga vsakovrstnih salda-
konti, štrac, journalov i. dr.
lastnega izdelka